

General-pukovnik
DANE ČUIĆ

Tito — graditelj organizacije Saveza komunista Jugoslavije u oružanim snagama

Kao i čitava radnička klasa Jugoslavije, svi naši radni ljudi i građani, svi narodi i narodnosti Jugoslavije — i pripadnici naših oružanih snaga su s tugom u srcu doživjeli odlazak iz svojih redova prvog komunista i prvog vojnika Partije i revolucije, predsjednika Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i predsjednika Saveza komunista Jugoslavije, svog vrhovnog komandanta i voljenog maršala Josipa Broza Tita.

Oproštaj sa Titom teško je pao ne samo nama Jugoslovenima. Njegovu smrt čitav svijet je doživio kao težak, nenadoknativ gubitak, jer je ostao bez čovjeka koji je snagom svoje gorostasne ličnosti i veličinom svoga djela dao obilježje savremenoj epohi.

Svijet je ostao bez ličnosti koja je svojom mišlju i praktičkom revolucionarnom djelatnošću izuzetno doprinijela njegovom korjenitom, revolucionarnom mijenjanju. Šireći granice ljudskih sloboda i društvenog progresa, naš Tito se, stojeći veličinom svog djela uz sam bok velikog Lenjina, uvrstio u krug malobrojnih marksista koji su bili kadri da u duhu marksističke nauke odgovore na naj-suštaštenija pitanja epohe, njenih razdoblja i trenutaka.

Rješenjima koje je naše vrijeme iziskivalo Tito je bio i ostaće oličenje marksiste koji stvaralački otkriva, spoznaje, trasira i utemeljuje nove puteve i nove oblike kretanja radničke klase i cjelokupnog društva ka progresu — u socijalizam. Bio je najsmjeliji, najsamosvojniji i najistrajniji borac u nastojanju da se svijet kreće

smjerovima kojim su ga teorijski zaputili Marks i Engels i u koje je zakoračio predvođen Lenjinom.

Sem u Lenjinovom, malo se gdje u ovom vijeku kao u Titovom revolucionarnom liku potvrdila tačnost marksističkog shvatanja uloge ličnosti u istoriji: Tito je imao sve osobine koje su ga činile »najsposobnijim za služenje velikim potrebama svoga vremena, nastalim pod uticajem opštih i posebnih uzroka«. Njegova je djelatnost uvijek bila »svjestan i slobodan izraz... nužnog i neizvjesnog toka...« društvenih kretanja, s jedne, i stvaralačke energije i revolucionarne samodjelatnosti radničke klase i širokih narodnih masa, s druge strane.

Neimar samostalne revolucionarne avangarde

»O sebi neću govoriti ovaj put« — rekao je 1. aprila 1938. godine — »radije neka govore drugi. Mogu samo kazati to da nisam nikad bio ničiji čovjek, nego samo firme (ilegalna lozinka za KPJ) i takav ću uvijek ostati«.

Velika je bila sreća, pa i privilegija naše partije što se na njenom čelu više od četiri decenije nalazio čovjek kome interesi klase i naroda i sopstveno, klasno i revolucionarno dostojanstvo nisu dopuštali da bude ma čiji čovjek do čovjek svoga naroda, klase i njene avangarde.

Na tom Titovom principu izgrađivala se čitava KPJ. To joj je omogućilo da se odupre onim snagama koje su pokušavale da je dovedu u zavisano položaj. Navikla da upravo iz takve samosvojnosti i čvrste povezanosti sa klasom i narodom stalno crpi novu snagu, organizacija jugoslovenskih komunista nastaviće tako da živi i djeluje i poslije Tita.

Velikim potrebama svoga vremena moglo se služiti samo pod uslovom da se čitava avangarda radničke klase Jugoslavije učini revolucionarnim subjektom koji vidi bolje i dalje od drugih, koji »razumije uslove, tok i opšte rezultate proleterskog pokreta« i koga prožima jedinstvo misli i akcije u borbi za oslobođenje radničke klase od izrabljivanja i ugnjetavanja i uspostavljanje i izgrađivanje društvenih odnosa u kojima ona, bez ičijeg posredstva, vlada svojom sudbinom, svojim radom i njegovim rezultatima oslobađajući tako i sebe i čitavo društvo, kao i u borbi za ostvarivanje vjekovnih težnji naroda i narodnosti Jugoslavije za stvaranje takve zajednice u kojoj

su ravnopravnost i sloboda svakog naroda i narodnosti pretpostavka i zaloga njihovog neraskidivog zajedništva, bratstva i jedinstva.

Za dosezanje takvih ciljeva Partija je najprije morala prevladati dugogodišnje unutrašnje razmirice, nejedinstvo, frakcionaštvo i, nadasve, sektaštvo i krenuti putem prsnog povezivanja sa radničkom klasom i radnim ljudima — putem odlučne revolucionarne borbe. I zato se Tito, primajući dužnost generalnog sekretara KPJ, 9. decembra 1937. godine obraća jugoslovenskim komunistima:

»Sve vas pozivam, drugovi, da se okupite oko linije naše partije — koja je, ponavljam, linija našeg najvišeg foruma a ne jednog čovjeka. Ljudi dolaze i odlaze, ali Partija ostaje, nju izgrađujemo, branimo je od otvorenih i potajnih neprijatelja, jer je ona jedina organizacija za budućnost i pobjedu naše klase i naših naroda«.

Očuvanje svog klasnog karaktera, opredjeljivanje svoje političke linije na osnovu realnih društveno-istorijskih uslova, ukorijenjenost u progresivne težnje najširih narodnih masa, borba za afirmisanje sopstvene ideologije, ali i borba protiv svakog oblika dogmatizma i sektaštva i iskazivanje sebe kao nosioca jedinstva klasne i nacionalne svijesti i tumača autentičnih istorijskih interesa radničke klase i radnog naroda — najbitnija su svojstva Partije koju je izgrađivao Tito. Kao marksist, on je uvijek polazio od činjenice da su radni ljudi stvaraoci istorije. Da bi mogli da usmjeravaju njen tok, neophodna im je partija koja će duboko shvatiti društveno-istorijske uslove i osmišljavati puteve i metode mijenjanja tih uslova po mjeri revolucionarnog mijenjanja čovjeka i društva. Na toj platformi Tito se neprestano borio za jedinstvo Partije kao avangarde klase, za njenu ideološku i političku čistotu, čvrstinu i koheziju. U jedinstvu tih činilaca on je vidio jedan od temeljnih uslova jedinstva cjelokupnog našeg društva.

Za Tita je Partija uvijek bila revolucionarna avangarda, a borba za interese radničke klase i svih naših naroda i narodnosti, za sve slobodniji život čovjeka — razlog njenog postojanja i revolucionarnog djelovanja. »Mi ne preuređujemo odnose unutar Saveza komunista radi samih sebe« — istakao je u govoru na Desetom kongresu SKJ — »već da bi se komunisti što bolje organizovali i osposobljavali za javno djelovanje u masama, za jačanje svog uticaja na sva društvena kretanja, za ostvarivanje vodeće idejno-političke uloge Saveza komunista na djelu, svuda gdje se raspravlja i odlučuje o društvenim pitanjima«.

Proces koncipiranja i unutrašnje izgradnje takve jugoslovenske radničke avangarde, idejno, akciono i organizaciono osposobljene

da na svakoj etapi razvoja društva bude dio klase i naroda koji najdalje vidi, koji je u akciji najodlučniji, koji stalno ide brže i stiže dalje, Tito je započeo 1928, intenzivirao 1937, učvrstio u godinama do 1941. i stalno dograđivao sve do onog, za sve Jugoslovane, bolnog trenutka kada se iz ljubljanskog Kliničkog centra zauvijek preselio na padine onog istog visa (dedinjskog) na kome je 4. jula 1941. godine Politbiro CK KPJ pod njegovim rukovodstvom donio najsudbonosniju odluku u našoj istoriji — da povede narode i narodnosti na ustanak protiv okupatora i kvislinga. Činio je to tako istrajno, nepokolebljivo, hrabro i dosljedno da već više od četiri decenije vlada takva istovjetnost revolucionarnog lika SKJ i revolucionarnog lika Titove ličnosti za kakav komunistički pokret ne zna od Lenjina do danas.

Polazeći od Marksovog stava da brojnost radničke klase »odlučuje samo ako je organizovana, ako njome rukovodi znanje«, Tito je KPJ, odnosno SKJ izgradio u organizaciju revolucionarne misli i akcije koja je u svim prelomnim trenucima i na svim istorijskim raskršćima od 1937. godine do današnjih dana bila sposobna da iz mnogih bespuća, teškoća i dilema odabere pravi put i najbolja rješenja.

Tito je u revolucionarni lik naše partije ugradio sposobnost da otkriva nove prostore, da okuplja i organizuje široke narodne mase kao osnovni subjekt revolucionarnih društvenih promjena, da bude otvorena za njihove inicijative i kritiku. Pri tome je umio da nadahnjuje i komuniste i sve druge pripadnike pokreta i za najteže bitke i najveće napore. U njima su i polupismeni ili nepismeni seljaci i poluproleteriti iskazivali ne samo herojstvo već i druge kvalitete koji su ih izdizali i do najodgovornijih rukovođećih položaja. Umio je, isto tako, da otkriva i nalazi oslonac u snagama koje su u datoj etapi revolucije bile kadre da izvrše svoju misiju bez robovanja klišeima i prevaziđenim iskustvima iz revolucija izvedenih u drugim uslovima, za razliku od mnogih drugih koji su ta iskustva aspolutilizovali i izdizali do obrasca i modela za buduće socijalističke revolucije i revolucionarne procese.

Partija, kakvu je izgrađivao Tito, uvijek je bila sposobna da svoju organizaciju, unutrašnje odnose i metode revolucionarnog djelovanja izvodi iz dijalektičkog odnosa nužnih istorijskih promjena i konkretnih društveno-istorijskih prilika koje determinišu mogućnosti revolucionarnog djelovanja, kao i strategiju i taktiku revolucionarne borbe u datom trenutku. U skladu sa tim ona je sebi uvijek određivala realne revolucionarne zadatke u svakoj etapi revolucije.

Zbog toga je naša partija i mogla izbjeći opasnosti sopstvenog pretvaranja u birokratsku i od naroda odvojenu samoživu strukturu, odnosno u labavu malograđansko-liberalističku koaliciju — opasnost koju nisu izbjegle mnoge komunističke partije i revolucionarni pokreti.

U borbi za jedinstvo Partije, za njenu revolucionarnu osposobljenost Tito je bio beskompromisan borac. Pri tome je ispoljavao i takav stepen humanosti za kakav nisu znali mnogi revolucionarni, osobito komunistički pokreti staljinsko-kominternovskog tipa. Tito se prema svojim saradnicima i saborcima, koji su dolazili u sukob s Partijom, odnosio krajnje humano ne ostavljajući ni jednog bez šanse da uvidi grešku i da se vrati u redove boraca za socijalizam. Fizički obračuni, čistke, progoni, »gutanje sopstvene djece« i drugi oblici grubog obračuna s ljudima bili su strani revoluciji na čijem je čelu stajao Tito.

Čvrsto, neraskidivo jedinstvo i svi drugi revolucionarni kvaliteti avangarde jugoslovenske radničke klase kakvu je koncipirao, stvorio i izgradio Tito omogućavali su joj da se, pod jurišima koje je predvodila, jedan za drugim ili jednovremeno lome frontovi staroga svijeta — svijeta kapitalističke eksploatacije, obespravljenosti nacija, svijeta nametnutog ropstva, birokratsko-etatističke, dogmatske, tehnokratske i svake druge vrste otuđivanja radnog čovjeka i svijeta koji se još ne miri činjenicom da je prošlo vrijeme kada se našom planetom moglo vladati iz dvije ili tri metropole ili iz dva ili nekoliko centara.

Tvorac oružanih snaga i njenog najsvjesnijeg jezgra — organizacije KPJ — SKJ

Odlučujuća snaga kojom su Savez komunista Jugoslavije, radnička klasa i svi radni ljudi, svi narodi i narodnosti Jugoslavije lomili te frontove ostvarujući ciljeve kojima su se, pod Titovim vođstvom, odlučno zaputili 1941. godine i koja je u svakom trenutku postojano čuvala sva naša revolucionarna dostignuća — bile su naše oružane snage. Njihovo stvaranje i izgradnja jedno su od najvećih, u redu epohalnih djela druga Tita, jer se bez njih ne bi mogla izvojevati pobjeda niti očuvati revolucija.

Oružane snage su jedna od najvećih tekovina revolucije koju će one, sa ostalim organizovanim snagama društva, stalno razgarati i pouzdano čuvati. One su to mogle biti u prvom redu zbog toga

što je i u njima, na inicijativu i pod neposrednim rukovodstvom druga Tita, stvorena i za sve vrijeme djelovala avangardna organizacija — KPJ, odnosno SKJ. Začela se u prvim partizanskim odredima u kojima su komunisti činili ustaničko jezgro. Stvarana je u četama, bataljonima, brigadama, divizijama, korpusima i armijama NOV i POJ. Ona je bila najuticajniji činilac njihovog stalnog rasta, moralno-političke čvrstine i cjelokupne borbene spremnosti. U poslijeratnim uslovima nastavila je da djeluje u svim jedinicama i ustanovama naše armije kao jedinstvena organizacija i integralni dio KPJ, odnosno SKJ.

Kao što su društvena pozicija, uloga i zadaci revolucionarne radničke avangarde bili opredijeljeni uslovima borbe i istorijskim zadacima u datoj društveno-istorijskoj situaciji, suštinom produkcionih odnosa i položajem radničke klase u njima, odnosom klasnih snaga i stanjem društvene svijesti, tako su i mjesto i uloga partijske organizacije u JNA proizilazili iz konkretnih istorijskih okolnosti u kojima je djelovala čitava avangarda i iz specifičnosti armijske sredine u kojoj je ispoljavala svoju aktivnost.

Organizacija SK u Armiji svoju rukovodeću, odnosno vodeću idejno-političku ulogu ostvarivala je tako što je neprekidno, dosljedno i stvaralački sprovodila politiku druga Tita i Partije u stvaranju i izgradnji naše narodne i revolucionarne vojske, u jačanju njene borbene sposobnosti, revolucionarnog i opštenarodnog karaktera.

Partijska organizacija u Armiji je u svim zaokretima i sudbosnim trenucima bila vjerna našem rukovodstvu i njegovoj politici. Izuzetak su činili samo rijetki pojedinci, koji su, prirodno, ispadali iz naših redova. Bilo je, istina, u radu partijskih organizacija i u vojsci pojedinih perioda u kojima je dolazilo do stagniranja, zastoja, dilema, ali su i takve pojave, uz pomoć CK SKJ i druga Tita, na vrijeme prevazilažene.

Osnovno načelo koje je stalno njegovano u partijskoj organizaciji u vojsci bilo je načelo uticanja ličnim primjerom, na čijoj je dosljednoj primjeni Tito gradio sopstveni autoritet i autoritet čitave Partije. Ono se zasnivalo na revolucionarnom imperativu, koji je drug Tito snažno utemeljio u biće naše partije, da komunisti, ma gdje se nalazili, moraju biti uzor drugima u odvažnosti, hrabrosti, istrajnosti, odlučnosti, znanju i drugim vrlinama kojima se iskazivala i dokazivala odanost radničkoj klasi i njenoj avangardi, kao i ciljevima narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije. Za komunistu nije moglo biti teškoća koje se ne mogu savladati, niti takvog neprijatelja koji se, ma koliko bio jak, ne može pobijediti.

Sve je to komunistima i čitavoj partijskoj organizaciji u vojsci neprekidno podizalo ugled i omogućavalo da ostvaruju vodeću ulogu u jedinicama. U stvari, lični primjer komunista i intenzivan idejno-politički rad, koji su razvijale partijske organizacije u svim borbеним kolektivima, doprinosili su da komunističke norme ponašanja usvoji većina naših boraca, da postanu snaga koja ih je motivisala i pokretala da izdrže najteže napore i podnesu najveće žrtve.

Takav moralni lik članstva partijska organizacija u Armiji nastavila je da izgrađuje i poslije rata. Na to ju je drug Tito u više navrata podsjećao. U pismu učesnicima Šeste izborne konferencije organizacije SKJ u JNA (decembra 1978. godine) on kaže: »Komunista mora biti spreman da svojim ličnim primjerom, idejno-političkim radom, moralnim i stručnim kvalitetima prednjači. To zahtijeva da se poveća lična i kolektivna odgovornost komunista pred svojom organizacijom i sredinom u kojoj žive i rade.«

Borbeni moral kojim su, pod uticajem komunista i partijskih organizacija, bili prožeti svi borbeni sastavi i NOV i POJ u cjelini, dosezao je takav stepen da smo mogli da dobijemo i najneravnopravnije bitke, da izdržimo sve gubitke i sva druga iskušenja, a da pri tome za sve vrijeme rata neprijatelj ne uspije da zarobi ni jednu, čak ni najmanju, našu jedinicu kao cjelinu. Sem Titove, ni jedna se druga vojska ne može pohvaliti takvim podatkom.

Jedinice NOV i POJ su mogle podnijeti sve teškoće i odoljeti takvim iskušenjima zahvaljujući, prije svega, idejnoj čvrstini, visokom moralu, unutrašnjoj koheziji, organizovanosti i osposobljenosti partijskih organizacija da uliju moralnu snagu i vjeru svakom borcu i svakoj našoj jedinici u sopstvene mogućnosti borbe i pobjede. To su bila osnovna mjerila uspješnosti djelovanja komunista i partijskih organizacija. Drugim riječima, »naši oružani odredi su (bili) onakvi«, kako je rekao Tito još u proljeće 1942. godine — »kakve su (bile) partijske organizacije u njima«.

Ugrađena u sve armijske sredine, neprekidno idejno usmjerenost od Centralnog komiteta Partije i njenog generalnog sekretara druga Tita, partijska organizacija u vojsci je stalno, i u oružanom dijelu revolucije i poslije rata, osiguravala čvrstinu i neprekidnu vezu s vojničkim i starješinskim sastavom i ostvarivala maksimalno mogućni idejni uticaj na sva pitanja izgradnje oružanih snaga.

Predano se angažujući na ostvarivanju politike Partije i druga Tita u stvaranju, borbenoj izgradnji i oblikovanju cjelokupne fizionomije naše vojske, njenog političkog profila, moralne snage, klasnog, narodnog i revolucionarnog karaktera i drugih kvaliteta, komu-

nisti i partijska organizacija u vojsci borili su se i za to da nova narodnorevolucionarna vojska, svi njeni pripadnici i sve njene jedinice i štabovi shvate, usvoje i stvaralački primjenjuju sve elemente Titove revolucionarne strategije i taktike, bez kojih se ne bi mogli ostvariti dalekosežni, narodnooslobodilački i revolucionarni ciljevi borbe naših naroda i narodnosti koje su proklamovali KPJ i njen generalni sekretar Josip Broz Tito.

Bez nje se ne bismo mogli tako postojano oduprijeti ni pritiscima, prijetnjama i svim drugim nedaćama kojima smo bili izloženi u minulih tri i po decenije poslijeratnog življenja. Za to vrijeme su domašaji Titove vojne misli i prakse, koji su najpotpunije izraženi u našoj koncepciji opštenarodne odbrane, trijumfovali ne jednom pobjedom. A tih je pobjeda bilo onoliko koliko i pokušaja da se ugrozi naša samostalna, nezavisna i nesvrstana pozicija. One su dobijene našim jedinstvom, spremnošću i odbrambenom organizovanošću. Odbrambeni sistem kakav smo pod Titovim vođstvom izgradili toliko je bio čvrst da se ni jedan naš protivnik nije usuđivao da neprijateljstvo prema socijalističkoj samoupravnoj, nezavisnoj i nesvrstanoj, Titovoj Jugoslaviji iskaže otvorenom oružanom agresijom.

Tako će biti i ubuduće, jer je Titovo revolucionarno djelo postalo imanentno svojstvo našeg društva i njegove revolucionarne avangarde. U njima će neprekidno trajati dva bitna svojstva toga djela: samostalnost u izboru sopstvenog puta u socijalizam i oslonac na sopstvene snage.

Za Tita su to bili temeljni principi na kojima je još od 1928, a osobito od 1937. godine, gradio revolucionarnu strategiju Partije, a iz nje izvodio svoju vojnu misao i praksu. I zato je Tito dobio onoliko bitaka koliko je bilo i pokušaja da se na našem prostoru, pa i šire, o našoj sudbini odlučuje mimo nas, da se okameni Marksova revolucionarna misao, nametne tuđi model socijalizma, ugrozi naš samoupravni put u socijalizam i druge tekovine revolucije, u prvom redu ravnopravnost, bratstvo i jedinstvo naših naroda i narodnosti i njihovo neraskidivo zajedništvo.

Zato je i veliki dio idejno-političke aktivnosti partijske organizacije u našoj vojsci bio usmjeren upravo na razvijanje saznanja i uvjerenja starješina i boraca o mogućnostima pobjede, oslanjajući se na sopstvene snage i primjenjujući sopstvenu strategiju i taktiku, brinući o teškoćama koje valja savladati da bi se pobjeđivalo.

U tome nam je neprekidno bila vodilja Titova misao da se narod, koji je svoju sudbinu uzeo u sopstvene ruke, i njegovi borci ne mogu uništiti. Tito je u jednom od težih trenutaka naše revolucije,

u proljeće 1942. godine, obraćajući se postrojenoj Četvrtoj proleter-skoj brigadi, sa svih strana neprijateljem opkoljenoj na Zelengori, izveo zaključak koji, baš kao i cjelokupna Titova ličnost, zrači opti-mizmom i otvara perspektivu:

»Naši neprijatelji misle da su nas ovdje opkolili. Badava tako misle, nas to ne treba da zabrinjava. Mi smo od samog početka bili uvijek opkoljeni, jer je čitava Evropa okupirana. A osim toga, mi ovdje nismo opkoljeni kako govore naši neprijatelji i zbog toga što je sva Jugoslavija postala ratno poprište«.

I nakon što je ukazao na perspektivu pobjede nad okupatorom i njegovim slugama, on je snažno ukazao na teškoće koje treba sa-vladati: »Naša borba biće teška. Mi ćemo biti često bez hrane, često i bez municije. Ali mi ne smijemo padati duhom...«.

Mnoge teške bitke i ishod čitavog rata i revolucije potvrdile su životnost ovih Titovih riječi. Zato on komuniste tako uči i poslije rata. U najtežem periodu informbirovskog pritiska na našu zemlju, u novogodišnjoj poruci 1949. godine, on ističe: »Naši trudbenici mo-raju znati zašto je tako težak i trnovit put naše socijalističke iz-gradnje«.

Nešto kasnije, 1. oktobra 1949, nailazimo na još jednu Titovu misao u kojoj nema dileme o tome hoće li naša partija pobijediti u bici koja joj je bila nametnuta. Obraćajući se komunistima gardijske divizije, on kaže:

»Uvjeravam vas da jedino istina na kraju mora pobijediti. Pa čak ako ni vi to ne doživite, doživjeće oni koji dođu iza nas i neće nas nikad proklinjati, jer unatoč svemu — nismo niti ćemo izdati budućnost svoje zemlje.«

Pobjeda u toj bici bila je još jedna u nizu naših pobjeda, izvo-jevanih pod Titovim rukovodstvom. Ona je bila još jedna naša inspi-racija za nova pregnuća, i još jedna osvjedočena provjera naše snage i nepobjedivosti.

A pobjeđivali smo zato što se snaga naše odbrane, kako je često isticao drug Tito, zasnivala »na dva podjednako važna faktora: prvo, na moralno-političkoj čvrstini i psihološkoj pripremljenosti naših radnih ljudi da se najodlučnije suprotstave spoljnom pritisku u ma kom obliku se on ispoljavao i, drugo, na visokoj vojnoj organizova-nosti, opremljenosti i izvježbanosti naših oružanih snaga i svih rad-nih i društvenih organizacija«.

Vrijednosti na kojima je utemeljena naša koncepcija ONO — socijalističko samoupravljanje kao dominantan društveno-ekonomski odnos, ravnopravnost, zajedništvo, bratstvo i jedinstvo naših naroda

i narodnosti i samostalna, nezavisna i nesvrstana pozicija SFRJ i visok ugled koji je ona stekla u svijetu — stalno motivišu komuniste i sve pripadnike JNA na nove napore i dostignuća u jačanju odbrambenih sposobnosti našeg društva i njegovih oružanih snaga.

Komunisti i svi pripadnici naše armije i dalje će činiti sve da takvi kakvi smo postali, predvođeni Titom, ostanemo i poslije njegovog odlaska iz naših redova. Mi ćemo to moći i zbog toga što je za partijsku organizaciju u vojsci, u nepunih četiri decenije od kako ona postoji i djeluje, Tito bio idejni i moralni uzor cjelokupnog njenog članstva i graditelj borbenog morala i idejno-političkog jedinstva naših oružanih snaga.

Tvorac i vrhovni komandant naše oslobodilačke i revolucionarne vojske Josip Broz Tito do posljednjeg dana svog života ponašao se i kao vođa, ali i kao običan vojnik. On u ratu nije komandovao vojskom sa obezbjeđenog komandnog mjesta, iz pozadine, već neposredno, iz prve borbene linije. Od početka do kraja rata dijelio je sudbinu i sve nedaće i rizike običnog borca. Jedini je vrhovni komandant ovog stoljeća koji je na bojištu, baš kao i blizu pola miliona njegovih boraca i starješina, zadobio rane od neprijateljskog kuršuma.

Drug Tito je i u čitavom poslijeratnom periodu pokazivao izuzetnu brigu za vojnike i starješine naše armije. Vrlo često je upozoravao da čovjek mora biti u središtu svega, da su njegova visoka svijest, čvrst moral i visoka vojnostručna osposobljenost sigurna zaloga jačanja odbrane u miru i odlučujući faktor pobjede u opštenarodnom odbrambenom ratu.

»Čovjek je bio i ostaje osnovni faktor naše odbrane« — rekao je on još 1961, u intervjuu »Narodnoj armiji«, povodom dvadesetogodišnjice JNA — »pa zato i odnos prema njemu mora da bude pravilan i da ga podstiče na izvršenje zadataka. Starješine treba sve više da stavljaju vojnike u položaj u kome će dolaziti do izražaja njihove stvaralačke snage, samostalnost i inicijativa — osobine koje su od naročite vrijednosti za svakog pripadnika naše socijalističke armije.«

Čvrsta vojna disciplina, odgovornost i duh drugarstva, međusobno povjerenje i uvažavanje potčinjenih i pretpostavljenih, starijih i mlađih, u skladu sa zadacima, ulogom i opštenarodnim i revolucionarnim karakterom JNA i bogatim tradicijama naše narodnooslobodilačke borbe osnovna su obilježja odnosa u Armiji, na kojima je stalno insistirao Tito. Zato je i idejno-politički rad organizacije SKJ u Armiji »usmjeren u pravcu stalnog jačanja vojne discipline — ne slijepe, već svjesne discipline, koja proističe iz saznanja svakog pripadnika Armije o njegovoj dužnosti prema svojoj socijalističkoj ze-

mlji, iz njegovog saznanja da mora učiniti sve što je potrebno da što više doprinese jačanju Armije kao branioca tekovina revolucije».

Time i cjelokupnim svojim uticajem na to da svakog pripadnika Armije duboko prožima socijalistička svijest, revolucionarni optimizam i bezrezervna odanost radničkoj klasi i nezavisnosti zemlje, komunisti i organizacija SKJ u Armiji su na najbolji mogući način ispunjavali obavezu i odgovornost pred Savezom komunista Jugoslavije i drugom Titom da stalno jačaju moralno-političko jedinstvo, produbljuju i razvijaju revolucionarni i narodni karakter JNA i njenu ukupnu borbenu gotovost.

Na taj način su komunisti iz Armije doprinijeli da se oružane snage SFRJ, pod Titovim rukovodstvom i uz njegovu neprestanu i neposrednu brigu, razviju u najorganizovaniji i najspremniji dio odbrambenog sistema naše socijalističke samoupravne zajednice. One su — kao zajednička oružana sila radničke klase i svih radnih ljudi i građana, svih naroda i narodnosti Jugoslavije, — u čitavom poslijeratnom periodu išle ukorak sa opštim razvojem i napretkom našeg društva, neraskidivo povezane s narodom. Brigom zajednice postajale su sve spremnije da, zajedno sa ostalim subjektima opštenarodne odbrane, odbrane tekovine revolucije kojoj je Tito bio na čelu i u koju je ugradio svoje bogato revolucionarno djelo, svoju misao i cjelokupno stvaralačko biće.

Oružane snage SFRJ takve su postale koračajući za Titom.

Takve će ostati i poslije njegovog odlaska iz našeg borbenog stroja.

Tito ostaje u nama i s nama djelom koje nam je više od četiri decenije bilo trajan putokaz i inspiracija za sva pregnuća. To će biti i generacijama koje nisu imale sreću da druguju sa Titom. Ali, njihova je sreća i odgovornost da se, nastavljajući Titovo djelo, koriste grandioznim tekovinama Titovog doba i da nastave putevima koje je naš najveći vođa i učitelj, najveći sin naših naroda i narodnosti, naš Maršal, najvoljeniji drug, Josip Broz Tito — otkrio i utro.